

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ՅՈՒՆԻՎԵՐՍԻՏԵՏԻ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՅՈՒՆԻՎԵՐՍԻՏԵՏԻ

№ 9

ՅՈՒՆԻՎԵՐՍԻՏԵՏԻ
ԿՈՆՍՏԱՆՍՆՈՒԼԻ

Բ. Կարսի

Կ. Մ.

1909

შინაარსი

I—ნინიას ჩივილი.— ლექსი, შ. მღვიმეელისა	3
II—კეკელიანი ბასარა.— ი. ვედიშვილისა	5
III—ალაზნის პირას.— ვ. თამროშვილისა	10
IV—სპილო.— (თარგმანა) ან. ქავთარაძისა	13
V—ვირის თავდასადალი.— (ფრანგულით) ან. აშიდასურისა	18
VI—ა) გამოცანები, — ბ) რებუსი და აღსნა	24

დავადგული

წიგნი 80-V.

№ 9

მაისი 1909 წ.

222

ტფილისი, ელექტრონის სკოლა წიგნების გამომცემელ ქართველთა ამხანაგობისა.

ილუსტრაცია

შინაარსი

ს. 001 მ. 001

0 3/4

ს. 001 მ. 001

I—ნინიას ჩივილი.— ლექსი, შ. მდვამუღლისა	3
II—კეციანი ბასარა.— ა. კვდოშვილისა	5
III—ალაზნის პირას.— ვ. თამროშვილისა	10
IV—სპილო.— (თარგმანი) ან. ქავთარაძისა ..	13
V—ვირის თავგადასავალი.— (ფრანგულაო) ან. აშიდასერისა	18
VI—ა) გამოცანები, —ბ) რებუსი და აღსნა	24

ს. 001 მ. 001

ს. 001 მ. 001

ნიწიას ჩივილი

ბგვები შემოგვეჩვიენ,
 ზიდეს და ზიდეს სორბალი;
 უკუღმა დაატრიალეს
 ჩემი დოვლათის ბორბალი.

რა უთხრა ჩემს ძმას
 ვაიგებს, დაძილონდება;
 დაუდევრობას შემწამებს,
 უწინ ის მოავონდება.

თავგვების ოანობაზე
 შესობლებიცა ჩიოდნენ,

მაგრამ ვერვის კაეკო,
საიდან შემოდოდნენ.

ჭირმა წაიღოს უისუა,
სატიც გაუწერა, ღმერთიცა,
ისე განავსდა ტიალი,
ვერ დაიჭირა ერთიცა.

თურმე ბებერი ვირთაკვა
თავებს წინ მოუძღვებოდა;
იმათ ბელელში გზავნიდა,
თიონ დარაჯად დგებოდა.

თუ კატას დანახავდა,
უწინ ის დაეტეოდა,
ისე გარბოდა ხსავანა,
ჩიტიც ვერ დაეწეოდა.

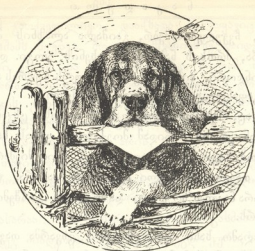
შეშინებული უგბილო
წალოში იმალებოდა
და ვაძივერა ვირთაკვა
გარედ სიცილით კვდებოდა.

აი რა უთხრა ზემ თავად
მე იმისთანა კატასა,
რომელიც მარტო მესვების
ჭამაში იჩენს მადასა!

თავები შემომეჩვივნენ,
გამინახვორეს სორბალი
და უკუ დაატრიალეს
ჩემი დოვლათის ბორბალი!..

შ. მღვიმელი

ჭკვიანი ბასარა

რეულ გაჯიუტდა ზამთარი, თითქოს აღარ აპირებდა წასვლას და გასაფხულისთვის ადგილის დათმობას; მაგრამ მშემ თავისი გაიტანა და აპირილის შუა რიცხვებში ისეთი მწვავე სსივები

დააუარა დედამიწის, რომ თოვლი სულ დაწურა ჩქაუ-ჩქაუა ნაკადულებათ, აახმაურა ღვართაუებით მთის დედეები, აატირა კორდები ჰატარ-ჰატარა წუაროებით, დედამიწა ააორთქლა და იმავე დროს გაფუეულ მინდურის გულიდამ ეწეოდა ზევით ბაღასს, ევავილს, ჯეჯილს...

გაუთბა წელი საქონელსაც, გაიძალა მინდორზე და ჰირს იტკებანურებდა ხორჩის, ნამიანის ბაღასით. „მუუ“!.. ემებდა ნახირში ძროხა თავის ჰატარა ფუჩინა-სბოს, რომელიც ჯერ კარგად ვერ სცნობდა დედას და ხან ერთს ძროხას აედევნებოდა, ხან მეორეს. „ნოეეე, ნოეეე!“ ეძახდა ნოეს კამეჩი და თან თავის ტოლ-ამხანაგს ერქინებოდა. ცხვარ-ბატკანის ბღავილმა სომ მთლად გამოადგოდა არე-მარე. მწუემსების სიმხიარულეს სახლვარი აღარა ჭკონდა: სალაძური, სიმღერა, ჭიდაობა. უხაროდათ, რომ გასაფხულს კაი ჰირი უჩანდა.

დღესაც, ჩვეულებისამებრ, გაიძალა ალაზნის ^{მდინარე} ცხენის ფარა, ძროხის ნახირი და ცხენის ჯოჯი. დილიდაშვე ახმაურდა მინდორი, მის მოსურმუსტებულს სუფრას აჭრელებდა აქა-იქ გაფანტული, გაძლილი საქონელი.

აღექსიძაც, რასაკვირველია, გარეკა თავისი ცხვარი სამოკარზე და ხან ერთის მხრიდამ მოექცეოდა ფარას, ხან მეორე მხრიდამ, რომ, საცა კარგი ბაღასი იყო, იქით მიემარჯვებინა. თან ასლდა თავისი ერთგული მეგობარი ბასარა, რომელიც ჰატრონზე არა ნაკლებ ზრუნავდა და უვლიდა გარშემო გაფანტულს ცხვარს.

უკვე საღამო ხანი იყო, როდესაც ცხვარმა თავი აიძვა, ჰირი ფარეხისაკენ იბრუნა და გასწვირა იქითკენ კანტიკუნტის მოვნით. მზე თანდათან იკეცავდა სხივებს დასაჯლეთისკენ, ნიაფი ნელ-ნელა ძრეულდებოდა და კავკასიონის მთიდან მოჭქონდა სიცივის სუსხი ჯერ კიდევ აქა-იქ ღრანტეებში დარჩენილ თოვლისა.

— ბეე.. მე... ბეე... მე!.. ისმოდა დედებისა და ბატკნების ერთმანეთში არეული ხმა. აღექსი ახლა უკან მოექცა ცხვარს და თვალურს ადევნებდა, რომ რომელიმე ჯანდაგი *) არ დარჩენოდა სადმე ნახნავას ნალარში, ან ძეძუებში არ გაბმულიყო. ასევე ფრთხილობდა, რასაკვირველია, ბასარაც. კარგი დარბაჯით, ხან წინ გაჭქანდებოდა, ხან უკან, დასუნსულეებდა ჯაგნარში, თითქოს რაღასაც დაეძებსო. ბინდ-ბუნდი იყო, როდესაც აღექსიმ ცხვარ-ბატკანი დაათვათავა, ცხვარი ფარეხის ერთს განუოფილებაში შერეკა, ბატკანი—მეორეში. ასე იქცეოდა უოველ საღამოს, რომ ბატკანს ცხვარი არ ეწოვნა ღამე, რძე მოსდგომოდა და მეორე დილით მოეწველა საუკელეთ. მიაწუ-მოაწუო აღექსიმ თავისი ბინაც და მერე ძაღლისთვის სალაფავის ასვრემას შეუდგა: ოდნავ შეათბო წებლი, ჩაასხა გეჯაში, ჩაჭურა შიგ ფქვილი და მიურ-მოურიდა ჯო-

*) ჯანდაგი—გამხლარი, სუსტი.

სით, რომ ვათქვეფილიყო. დააშხადა სალაფაფიც და ახლა თავის ვახშამს შეუდგა. მოიკეცა მწვანეანზე, დაიდგა წინ სმია-დი, ახალი უველი და შექცა მადიანად. მაგრამ მისი მეგობარი ბასარა, რომელიც სალაფაფის მზადების დროს უოველთვის გეჯის გარშემო ტრიალებდა, ახლა აღარსად სჩანდა. აღექსი, ცოტა არ იუოს, შეფიქრიანდა.

— გზა აერია, თუ რა არის, იმ ვერანას, იმას? — წარმოსთქვა თავისთვის გაკვირვებულმა აღექსიმ, თუმცა კარგად იცოდა, რომ მინდორში დაბადებულსა და გაზრდილს ბასარას ამისთანა არა დაეპოვებოდა-რა.

— ბასარაა!.. ჰბი ბასარაა!.. უუუ!.. — გასძახა რამდენსამე წამს შემდეგ მინდვრებისაკენ, მერე დაუგდო უური, სომ არსაიღამ არ მოინძის ფეხის სმაო, მაგრამ ძაღლი არსადა სჩანდა.

— ბიჭოს! ჩაილაპარაკა კიდევ აღექსიმ; — რა მიწის მგელმა შეჭამა ის ვერანა! და კვლავ გასძახა მინდვრისაკენ ბასარას. მაგრამ ძაღლი არც ახლა გამოჩნდა. დაღონდა აღექსი, არ იცოდა, რა ეფიქრა, არ იცოდა, რით აეხსნა ბასარას ასე ანა-ზღეულათ დაკარგვა. და მისი დაკარგვა კი აღექსინათვის კბი მეგობრის დაკარგვას უდრიდა. ბასარა მასთან ერთად ითმენდა სიცვიებს, სიცხეს, წვიმას, ქარს თოვლს; მასთან ერთად კარს უვლიდა საუფარველ ფარას. არ ახსოვს აღექსის, რომ ბასარას ერთსელ მანც ან მკელი, ან ქურდი შეჭაროდეს ფარაში, ან ბინაში. სადმე რომ ერთი რამ ნიშანი დაეკდო ან ტვავი, ან ნაბადი, ბასარა არ მოშორდებოდა, თუნდ იქვე უჭმელ-უსმელი მომკვდარიყო. ერთის სიტყვით, მისი განუმორებელი მეგობარი იყო ჭირსა და ღხინში; დღეს კი ასე უცვებ მიიძალა, დაიკარგა. აღექსის მთელი ღამე არ სძინებია, თვალს მოხუჭავდა, თუ აახელდა, სულ თავისი საუფარველი ბასარა ელანდებოდა, იმისი ფიქრი ჰქონდა: ასე უცვებ საით გაქრა, საით წავიდა, საით მიიძალაო. „ბასარაუუ... ჰბი ბასარაა!..“ წამოიძახებდა ბურანში წასული აღექსი კვნესით, გააჭექტდა თვალებს და კვლავ გაუფრთხებოდა მილი.

ამ ვაი-ვაგლასში, როგორც იყო, გათენდა. დაღონებულნი წამოდგა ზეზე, ნაბადი მხრებიდამ გადაიგდო, გამოიტანა ხიდან საწველური და უხალისოდ შეუდგა ცხვრის წველას. ერთის საათის განმავლობაში მიანქნარ-მოაწყნარა ბინაზე ვეღლაფერი. მერე გაულო ცხვარ-ბატკანს ფარეხის კარები და გამოიქცა საბაღასოდ. ცოტა ხანს შემდეგ, კვლავ გაიშალა ცხვარი მინდორზე. მირობდა იორლით, მიკუნტრულობდა ღამით დაძმეული ცხვარ-ბატკანი საძოვრად. მისდევდა ფარას დაღონებული ალექსი, ბასარა-კი აღარა მუნძულებდა მათ გარშემო.

მხემ უკვე ცალი ეური ამოჭყო, კვლავ ახმაურდა მინდორი, შეესია ცხვარი ნამიან ბაღასს, ალექსი-კი ჯოხზე დაურდნობილი მისცემოდა ნაღვლიან ფიქრებს. „იქნება გაცოფდა?..“ — ელაპარაკებოდა თავის თავს, მაგრამ ამ დროს უკან იდამ მის ფეხებს რაღაც ოდნავ შეესო. ალექსი მოტრიალდა და დაინახა თავისი ბასარა, რომელიც ხან კუდსა სცემდა ალექსის მუხლებზე, ხან ექექებოდა გვერდებით და თან თვალეში შეჭურებდა, თათქოს რაღაც უნდა უთხრასო. „სად ეგდე, შე სატურეკ!“ გაჯავრებულის კილოთი დასძახა ალექსიმ, მაგრამ ამავე დროს კი გულზე მოემება, გაუხარდა, გადაეყარა ნაღველი, ძაღლი კი მინც თავისას არ იძლიდა: ხან ისევ ისე თავის დაგრესილ კუდსა სცემდა ალექსის მუხლებზე, ხან უცებ გაიქცეოდა მქვეებისაკენ, საიღამაც გამოვიდა და კვლავ უბრუნდებოდა თავის ჰატრონს.

„რაღაც ამბავია ამ ძაღლის თავსა!“ გაიფიქრა ალექსიმ, დააკვირდა ბასარას და შეჭნიძნა, რომ ერთს ადგილას კისრიდამ წვეთ-წვეთი სისხლი გადმოსდიოდა. ალექსიმ გადაუწივ-გადმოუწივა ბაღანი და შეატყო, რომ ძაღლს ნაკბალარები ემხნეოდა ტყავზე.

„უბრძოლია. ძაღლებმა თუ ჩეჩქეს!“ ამბობდა თავის გუნებაში. მაგრამ ბასარას სირბილმა მქვეებისაკენ, ცოტა არ იუოს, ჩააფიქრა. გასწია იქითკენ, საითაც ბასარა გაიქცა რამდენჯერ-

მე. წინ ძალით გაუძღვა მუნძულით. ბოლოს ბასარმა მისდგინა ერთ ბუჩქნართან, მიუახლოვდა ალექსი და მამინ მისხვდა, თუ რად მიატოვებ ბასარამ იმ დამეს.

ბუჩქნარებში გაბმული დედა ცხვარი ძალი-ძალა წამოიწვედა ხოლმე ასადგომად, მაგრამ მატელში გახლართული ეკალი არ უძვებდა და ისევ ძირს ეცემოდა. ძის გვერდით ჰაწია ბატკანი გაჩერებულიყო და, როცა დედა ცოტა ხეზე წამოიწვედა, ის მუძუებში შეუყოფდა ხოლმე თავს, მაგრამ ცხვარი კვლავ ძირს ეცემოდა და ბატკანი ისე ეღებდა ჰირს მხოლოდ ნამით, ბაღასის მოვანა კი ჯერ ვერ შეეძლო, რადგან გუმინ საღამოს დაებადა ბუჩქნარებში გაბმულს დედას.

„ჩემო ბასარ! ჩემო ბასარ!“ იმეორებდა სიგვარულით ალექსი და თან გულმტკივნეულობით უსინჯავად დაკებნილ კისერს. „არ დაგინებებია მგლისათვის ჩემი უურმა, არც ძიხი ბატკანი. მე-კი, მე ვერ გავიგვ, როგორ ჩამოგვრჩი უკან გუმინ საღამოს. შენ ჩემზე კაი მწუქსი ჭყოფილხარ, ჩემო ბასარ!“ ეალერსებოდა ალექსი და კაბაღასიდან ამოდებულ ხშიადს უმტვრევდა ლუკმა-ლუკმად ერთგულსა და ჭკვიანს ბასარას.

ი. ევდოშვილი

საქართველო
საზოგადოებრივი
ცენტრის გამოცემა

აღაზნის პირას

(სურათი მეხრეთ ცხოვრებისა)

ამე დღეს ვერება, ბნელი იფანტება. მთვარე
სან ღრუბლებში იმალება და შუქურას ობლად
სტოვებს ციაგზედ, ხან-კი აღაზანს აღაპლა-
ზებს. აღაზნის ზირსედ საქონელი სძოვს, იქვე
ახლოს ბებერ ვერსე ქვეშ გაკეთებულ ქოხის წინ დამის მე-
ხრე ლექსოსა სძინავს და ძილში მწარედ ბორცავს... ავადა
მეხრე ლექსო, მწარე სიცხემ სიწუნარე მოსტაცა; მისი აღა-
ბემა საქონელს ჰატრონის მაგიურობას უწევს, ეურმანვილა-
დაა, საწუალს ჰატრონი ავადა ჰეავს

ბუნება-კი უურს არ ათხოვებს ჰატარა მეხრეს წუსილს:
აღაზანი დინჯად მოდუღუნებს, გარეშა ვერსეებს მთის ამ-
ბავს ჩაუთხრობს; საუბრობს აღაზანი ვერსეებთან, გულის
ტკივილით მოსთქვამს ბარის წახდენას, მთის ვაჟეცობას...
კავკასიონის მთაგრესილის მწვერვალნი, თეთრად მუქენტილნი,
გულჩახვეულნი, რისხვით უცქერიან თვის ფერსთ წინამე მდე-
ბარე ბარს, აღაზანს-კი სიცოცხლეს ჰპირდებიან, სილაღეს
ჰებრავენ... აღაზნის ჰატარა ზვირთნი ერთმანეთს ესეთქებიან,
თითქოს ღამობდნენ ურთიერთთან ბრძოლას, მაგრამ, უმაღ-
სცნობენ რა მის ამაოებას, მმურად ჩახუტულნი ქვევითკენ
მითამაძობენ. . ცისკრის ნიავი ვერსვის ფოთლებს ათას კვა-
რად ამრიალებს... აღაბემა უურები ცქვიტა, საეუფრად მოე-

მხადა, მაგრამ მალე დამშვიდდა... სანდრო მესრე იყრ...
სხამ დილაზედ სავსე გუდით მძინარე ლექსოს წაადგა თავზე.

გუშინ წინ სანდროსა და ლექსოს ჩხუბა მოუვიდათ ერთ მუჭა თხილზედ. ორი მეგობარი ერთმანეთს შესძულდნენ რაღაც თხილისთვის.

— „უშენოთაც კარგად გაჟღებო“, გამოსძახა უკანასკნელად სანდრომ ჩხუბის შემდეგ, მაგრამ ვერ გასძლო, მეტადრე, რაკი ლექსოს ავადმოუფობა გაიგო. დაღონდა მესრე სანდრო.

მეგობარი ავადა ჭეპვის, ვერკი ნახულობს: ლექსოსთან უძმრანია; მაგრამ მის ნახვის სურვილმა უველაფერს სძლია... გუშინ საღამოთი სანდრომ თხილნარში ერთი გუდა თხილი დაკრიფა.

— „აჰა, თუ მე ერთი მუჭა წავართვი, სამაგიეროდ ერთ გუდას სავსეს მიუტან, ოღონდ მორჩესო“, — ფიქრობდა გუშინ სანდრო და მასთან ღრმად სწამდა, რომ ლექსოს ავადმოუფობის მიზეზი მხოლოდ ის იყო.

ახლაც მძინარე ლექსოს ნახვაზედ ჰატარა მესრეს გული სიუკბრულით გაუთბა, მოაკონდა ლექსოსთან თამაშობა, თუ როგორ ხერხით ესროდნენ ხის კენწეროში შურტულით ქვას ვეპვის ბუდეებს, თუ როგორ დასდევდნენ დასაჭერად იმ დღეს ეანაში კურდღლის ბაჭიას და ბევრი სხვა. წამოუწვა გვერდზედ ლექსოს და წენარად ჩასწურნულეებს: — „კიდევ უძმრანი ხარ ჩემთან, ლექსო, ესლა სომ მორჩები? სვალ საქონელი ჩალიანში გავერკოთ, იქ სომ კარგი ჩალებია? დავაკოთ კონტა საღამურები და ვარაკრაკოთ! ჰა, ლექსო, ესლა სომ კარგათა ხარ, სომ შეძირიგდები?“ — და ამ ჩურჩულში კიდევ მიეძინა.

ბუნება არც მეორე მესრის გულის სიაშით მკერას უგდებს უერს, მის ქორწილს ჭოტის უმსგავსი კივილი თუ დაბა-

რღვევს, ისიც ძაღუ სწუდება. ალაზანი საუბარს განაგრძობს: ნაზირ უვაგილი მას ფიანდახთ ეძღვებთან, გულსვიადი ვერსვიც-კი თავის შრიალში მადლს უხდის საუბრისათვის, დანარსენნი გატვრენილან, ეველას სძინავს...

ალაბემა, უტკვი მოწამე ორის მეგობრის შერიგებისა, ახლა დარაჯად უდგას მათ დილის მიღს; ზატარა ვარაუც *) მოხარულია ამ შერიგებისა: მძინარეთ თმას ულოკავს, ეთამაშება...

3. თამროშვილი

*) ხბოს სახელია.

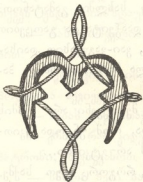

საქართველოს
საბავშვო
საქართველოს
საბავშვო

ს ზ ი ლ ო

(თარგმანი)

IV

რ საათს შემდეგ სამხეცეში იყო და თვალეურს ადევნებდა გაწურთულ მსყდებს. რას არ ასურებდნენ ჰატრონის ბრძნებით. აგერ დახტიან ჭკვიანი ძაღლები, ეირამალა გადადიან, ცეკვავენ, მუსიკას ხმას აეოლებენ, ბერთებენ სქელ ქაღალდზე დაწერილ ასოებს და სცდილობენ სიტყვა შეადგინონ; მამიძუნები ზოგი წითელ კაბით არის, ზოგს ლურჯი მარვალნი აცვია, დადიან გაბმულ თოკზე, ზურგზე ასტებიან ძაღლებს და არხეინად დასეირნობენ; ლომები გახურებულ რკინის სალტეში სტებიან კამარა — შეკერიოთა; მოუხეშავი სწილო ფიქტოს ისვრის.

ბოლოს გამოიყვანეს სამი სწილო: ერთი უხარმაზარია, ორი ჰატარა, მაგრამ ცხენზე დიდები. საკვირველი დასანახავია ეს ვეებერთელა, მოუხეშავი და მძიმე ცხოველები, ასეთს ოინებს ასურებდნენ, რომელიც აღამიანსაც კი გაუჭირდებოდა; განსაკუთრებით ერწეოდა სხვებში დიდი სწილო. ჯერ უკანა ფეხებზე დადგებოდა, მერე ჩაჯდებოდა, უკანა ფეხებს ზე-

ვით აიძვერდა და უირამალა დგებოდა, სის ბოთლებზე და და უმაგრებელ ბოჭკებზე გაივლიდა. სორთუძით დიდს წიგნს ფურცლავდა, ბოლოს მოუჯდებოდა მაგიდას, სელსასოცს გულზე აიფარებდა და კარგად აღზრდილ ჰატარა ბავშვივით სადილობდა.

წარმოდგენა გათავდა. მაყურებლები დაიძლნენ. მამა მიუახლოვდა სამსყვოს ჰატრონს, ჩასუქებულს გერმანელს, რომელიც ფიცრის კედელს იქით იდგა და სიგარასა სწევდა.

— უკაცრავად, ბატონო, — უთხრა ლიზიკოს მამამ: — არ შეიძლება თქვენი სწილო ცოტა ხნით სახლში გამატანოთ? გაკვირვებულმა გერმანელმა თვალები დააჭეიტა და გაცვებით ჰირი დააღო. სიგარა ძირს გაუვარდა, ვაი-ვაგლახით დაისარა და აიღო სიგარა, ჩაიღო სელ-ახლა ჰირში და სთქვა ჰასუსხად:

— გაგატანო? სწილო? სახლში? მქ თქვენი არა მესმის რა! გერმანელს თვალეზვედ ეტეობოდა, რომ უნდოდა კეითხნა, სომ არ გადაირიე, ან თავი სომ არ ვტეივაო...

მაგრამ მამამ სჩქაროზედ აუსხნა, როგორც იყო საქმე. ჩემი ერთად ერთი ქალი ლიზიკო ავადაა რაღაც უცნაურის სენით, რომლისაჲც ექიმებმაჲც ვერა გაიგეს-რა. უკვე ერთი თვეა, რაც ლოგინად არის ჩავარდნილი, სუსტდება, ხდება, არაფერი არ ესაღისება, მოწვენილია და თან და თან სასთელავით ჰქრება. ექიმები გვეუბნვიან, ბავშვი გაართეთო, ეოველივე თხოვნა შეუსრულებთო, მაგრამ, საუბედუროდ, ბავშვს არაფრის სურვილი არა აქვს, მხოლოდ დღეს მოინდომა ცოცხალი სწილო. ნუ თუ ეს შეუძლებელია?

მამამ გერმანელს ტანისამოსის დილეზე მოჰკიდა სელი. — იმედი მაქვს ჩემი ქალი მორჩება, მაგრამ... დემრთმა დაიფაროს... რომ მომიკვდეს? სამუდამოდ დამტანჯავს ის ახრი, რომ უკანასკნელი სურვილი ვერ აუსრულე.

გერმანელი ჩაფიქრდა, წარბები შეიჭმუნა, ნკვეთი ძარ-
ცხენა წარბს ფხანა დაუწყო და ბოლოს ჰკითხა:

— ჰმ! რამდენი წლისაა თქვენი ქალი?

— ექვსისა...

— ჩემი ლიზიკოც ექვსისაა. ჰმ... მაგრამ იცოდეთ, რომ სწილოს სახლში მოუვანა ძვირად დაგიჯდებათ. სწილო ჩვენ ღამე უნდა მოვიუვანოთ და მეორე დღეს ღამევე წამოვიუვანოთ უკან; დღისით შეუძლებელია, ხალხი შეგროვდება და ერთი არეულობა მოხდება. ამ სახით, მთელი დღე შეგარკება და ეს თქვენ უნდა ამინაზღაუროთ.

— რასაკვირველია, რასაკვირველია! მაგაზე ნუ სწუხდებით!

— მერე კიდევ ისიც არის, დაგვრთავს ნებას თუ არა ჰოლიცია შევიუვანოთ სახლში სწილო?

— ნებას დაგვრთავს. მაგას ძე მოვასერსებ.

— ერთი რამ კიდევ: ნებას მოგვცემს თქვენის სახლის ჰატრონი, შევიუვანოთ შიგ სწილო?

— სახლი ჩემი საკუთარია.

— ეკ უკეთესი. მაგრამ ერთი რამ კიდევ უნდა გკითხოთ: რომელ საართულში სცნოვრობთ?

— მეორეში.

— ეგ-კი უხერხულია... სახლს ფართო კიბე აქვს? მაღალი ჭერი, დიდი ოთახებია, კარები ფართოა და ძლიერ მკვიდრი იატაკია? ჩემი ტომში სიმაღლით სამი არშინი და 4 გოჯია, სიგრძით 5 არშინ-ნახევარი, ამას გარდა იწონის ას თორმეტს ფუთს. მამა ჩაფიქრდა.

— იცით, რას მოგასხენებთ. წავიდეთ ერთ წამს ჩვენსას, თუ საჭირო იქნება, შესავალ კარს გავაფართოვებინებ.

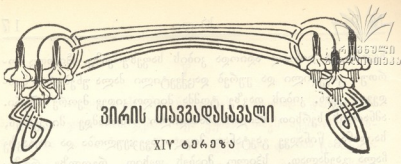
— ძალიან კარგი! დათანხმდა სამხეცოს ჰატრონი.

სელში და დინჯად ადიოდა კიბის საფეხურებზე. სწილოც სრულ-
 რთუმ გაწვილილი და ეურებ დაცქვეტილი ძალა უნებურად მის-
 დევდა უკან. კიბის თავზე ტომმა მიიღო კიდეკ მეორე ნაჭერი.
 ამნაირის სერსით სწილო სასადილო ოთახამდე მიიუვანეს,
 საიდანაც წინადგე გაეტანათ მთელი ავეჯუელობა და იატაკზე
 ჩალა გაეძალათ. სწილო მიაბეს ფეხით რეოლზე, რომე-
 ლიც ბურღით იყო დამაგრებული იატაკზედ, წინ დაუუარეს
 ასალი სტაფილო, კომბოსტო და თაღვამი. კერძანელმა იქვე
 გაიწეო ლოკინი სწილოს ასლო დივანზე. ჩააქრეს სასთლები
 და ეველამ დაიძინა.

ან. ქავთარაძე

(შეზღვეი იქნება)

ვირის თავგადასავალი

XIV ტომი

(ფრანგულით)

ედა. შენი ნებაა, შვილო. კეთილ საქმისთვის მე არას დაგეძლი, და სრული თავისუფალი ხარ!

დედამ დაჰკოცნა და გაჰკეცა პატარა გლახის სანახავად, რომელსაც არავინ

ეკარებოდა. „თუ ქეცი სჭირს, ტერეზას ხელს არ ვახლებინებ,“ იფიქრა დედამ. გლახა კარებში მოელოდა. დედამ გაუსინჯა ტანი, ხელები, და დარწმუნდა, რომ მხოლოდ ჭუჭყიანი იყო. მაშინ თითონვე დასვა კარში, აიღო მაკრატელი და სავარცხელი და გადაჰკრიჭა თავი, თმები გააკვევინა და დააწვევინა. მასუკან თბილი წყალი მოითხოვა და თითონ, ტერეზას დასმარებით, დაჰბანა თავი. მერე ტერეზას უთხრა, —ახლა წაივანე და აბანავე, მის ტანისამოსს-კი ცეცხლში დავაწვევინებო. — კაძილა, მადლენა და ვლისაც ესმარებოდნენ ბანებაში, თითონვე გაჰხადეს თუძცა ზიზლით, რადგანაც, სამაკელი სუნი უდიოდა მის ტანსაცმელს. ჩასვეს ვარცლში, დაჰსაბნეს და კიდევ გაერთვნენ მისის ბანვით; კარვა ხანს აბანავეს, ბოლოს ამოივანეს და დაუწვეს წმენდა, ისე რომ კანი სულ გაუწითლეს, და როცა კარვად გაასუფთავეს, ტერეზას ტანისამოსი ჩააცვეს. ტანისამოსმა კარვად არცა; წელი ცოტა გრძელი ჰქონდა, მაგრამ ამას ვინ უეურებდა? ძალიან კმაყოფილნი დარჩნენ ეველანი; ფეხსაცმელის ჩაცმის დროს, ქალებმა შეამჩნიეს,

რომ ფეხი გადაუვლეფილი ჰქონდა, რის გამოც კამილა გააქცა ბებიასთან და სთხოვა ძალბო; დაადგეს და შეუსვიეს ნატკენი, დიდხანს ეწვალნენ, ხან ძალა უჭერდნენ ხან დაბლა, და სელმოორედ უსწიდნენ, ერთი ერთმანეთს აღარ აცლიდნენ, საბრლო გოგო კი სძას არ იღებდა. ბოლოს, როგორც იყო, შეუსვიეს, ხააცვეს ძველი ფეხსაცმელი. როდესაც გოგო სამხარეულოში შევიდა, ველარზინ იცნო. „რა დასაჯერებელია, რომ ეს ის შესაზარი გოგო იყოს,“ იძახდნენ მოსამსახურენი.

— ის არის, სთქვა ერთმა მსახურმა. აი, რა კარგი გახდა, რაკი გაასუფთავეს.

მზარეული. ძალიან სიკეთე უუვეს უძწვილებმა და ქალბატონმა, რომ ავრე დაჭბანეს; ჩემთვის რომ ოცი ფრანკი მოეცათ, მაინც ხელს ვერ ვახლებდი.

მზარეულის თანაშემწე. საძინლადა ეარდა!

მეეფლე. ძალიან ნაზი საენოსველი გქონიათ, თქვენც-კი სუფთა საქმეს არ აკეთებთ, ქვაბებს ხეხავთ და ჭუჭყიან ტილოებს რეცხავთ.

თანაშემწე. (უკმეხად.) ჩემს ქვაბებს და ტილოებს ხომ ნესვის სუნი არ ახდის, როგორც ხოჯიერთ ადამიანს.

მოსამსახურენი. სა-ხა-ხა... როგორ ჯავრობს! უფროსილდი, კეტი არ დაგცხოს.

მეეფლე. თუ კეტი აიღებს, მე ორთითს მოვამზადებ და სამურველს.

მზარეული. კარგია, კარგი, ნუ გააჯავრებ, თორემ ხომ იცი, აწახს დაგითმობს.

მეეფლე. რა მენადლეება, გაჯავრდეს რა? განა მე კი გაუქმდები!

მზარეული. ხომ იცით, ქალბატონს სსუბი არ უუვარს! ჩუ. მად, თორემ ეველას მოკვსდებათ.

მოსამსახურე. მზარეული მართალია. კარგი, თომა, გახუმდი, შენ სულ ჩხუბი გიყვარს, წადი, აქ შენი ალაგი არ არის.

მეფელე. როცა ჩემ საქმეს მოვრჩები, ეველგან არის ჩემი ალაგი.

მზარეული. საქმე როგორ არა გაქვს; უუურე, კადიმონი ისევ შეკასმული დგას და მოელის თავის ჯერს.

მეფელე. კადიმონი, მკონი, ეურს გვიგდებს კარებს უკან, ძალიან გამოქნილია.

მეეტლემ დაძიძხა და შემეუვანა თავლაში. მოძსხნა მოსართავი და დაძიუარა საჭმელი; დაჯრჩი ცხენების და ვირის საზოგადოებაში, რომელნიც ისე დაბლა იდგნენ ჩემზე, რომ იმათთან სათქმელი არა მქონდა - რა. არ ვიცო, იმ დამეს რა მოხდა სასახლეში. მეორე დღეს სადილს უკან შემკაზმეს და შესვეს ჩემზე ჰატარა გლახა გოგო, ჩემი ბატონები კი ქვეითი მომდევნენ, და გავემკ საჯრეთ სოფლისაკენ. გზაზე შევიტეე, რომ ისინი მიდიოდნენ გოგოს ტანისამოსის სასუიღლად. ტერესას უნდოდა სულ თითონ ევიდნა, სხვებსაც უნდოდათ, გამოეღოთ თავიანთი წვლილი. ისეთი გაცხარებულნი ლაპარაკობდნენ, რომ დუქანთან არ დადგებოდნენ, მე რომ არ შემდგარიყავ. გოგოს მისცვივდნენ ოთხივენი და კინაღამ ჩამოაკდეს: ერთი ფესს უწევდა, მეორე ხელებს, მესამე სხეულს. საბრალო ბავშვმა მორთო ღრიალი, მკ საჯრები შედგნენ და უუურებდნენ, ვაჭარი ქალიც გამოვიდა კარებზე. „დილა მშვიდობისათ, ბატონებო, ნება მიბოძეთ გიშველოთ, თქვენ მაგას ვერ მოერევით“. ჩემი ქალებიც დამშვიდნენ და მიანდეს დედაკაცს ჰატარა გოგო. „აბა, რას ინებებთ, ბატონებო, შეუკითხა ვაჭარი.

მადლენა: მაღამ ქუვე, ჩვენ გვინდა ამ გოგოს ტანისამოსი უვიდოთ.

ქუვე. ძალიან კარგი, კაბა გნებავთ, თუ საცვლები?

კამილა. სუვევლაჟერი, სამი საპერანგე მიტკალი ჯიქაგული
 ჭერით, საიუბკე, საკაბე და წინ საფარი. ორი თავსე მოს-
 ხვევი და ერთიც შალი.

ჭერემა. (დაბალის ხმით) კამილა, რადგანაც მე ვეიდულობ,
 დამაცადე, რომ მე ვთქვა რამე.

კამილა. არა, ჩვენც უნდა ვუვიდოთ.

ჭერემა. ჩემი აუვანილია და მე უნდა უვიდო.

— არა, უპასუხა კამილამ, — უველას აუვანილია.

— აბა, რომელს ამოარჩევთ? შეეკითხა მადამ ქუვე, რო-
 მელსაც ეჩქარებოდა გაუიღვა.

მანამ კამილა და ტერეზა ლაპარაკობდნენ, მადლენამ და
 ელიზამ იეიდეს, რაც საჭირო იყო.

— მშუ-დობით, მადამ ქუვე, კვანი უოველივე ჩვენსა გა-
 მოვსავნეთ საჩქაროდ და აგრედვე ანგარიშიც.

— როგორ, როგორ, თქვენ კიდევ იუაჭრეთ, — მიუგეს კა-
 მილამ და ტერეზამ.

— რასაკვირველია, მანამ თქვენ დავას გაათავებდით ჩვენ
 ეველა ავარჩიეთ, რაც საჭირო იყო.

ჩვენთვისაც უნდა გეკითხნათ, — მიუგო კამილამ, — იქნება არ
 მოვკწონებოდა.

— მართალია, — სთქვა ტერეზამ, — რადგან მე ჩემი ფულით
 ვეიდულობ.

ჩვენც მივცემთ ფულს, უპასუხეს სამივემ.

— სულ რამდენისაა? — იკითხა ტერეზამ.

— 32 ფრანკისაა.

— 32 ფრანკისაა! წამოიძახა შეშინებულმა ტერეზამ, მე
 20 ფრანკის მეტი არა მაქვს!

კამილა. დანარჩენს ჩვენ დაუმატებთ.

ელ ზა. უფრო კარგი, ჩვენც მონაწილენი ვიქნებით.

მადლენა. (სიცილით) ძლივს არ მოვრიგდით, თქვენის წვა-
 ლობით, მადამ ქუვე.

კარი ღია იყო და მე უველბფერი მესმოდა. ძალიან უველბფერი რობდი მადამ ქუვესე, რომელმაც ბევრით მეტი გამოართვა, ვიდრე ღირდა სავაჭრო, მაგრამ ვიფიქრე, მათი ბებიის არ მოტუვევდება მეტი. მივედით სხლში, უველბნი კმაყოფილნი იუვენენ, მადამ ქუვესე წუბლობით, როგორც სთქვა მადლენამ. მშუენიერი დღე იყო; როცა მოვედით, უმაწვილებიც კარში დაგვიხვდნენ: ზიერ, გენრი, ლუი და ქაკი. უნაკირი მომსადეეს. ქალები შინ შევიდნენ და ჩვენეს დედეებს თავიანთი ნაკაჭრი.

— რამდენისა ივაჭრეთ? — იკითხა ტერესას დედა. — რამდენი დარჩა შენ 20 ფრანკს ტერესა?

ტერესას შერცხვა და კაწითლდა.

არაფერი დამჩა, დედა, — უნასუსა მან.

— როგორ, 20 ფრანკი დახარჯე 6—7 წლის კოკოს შემოსვასე? — წარმოსთქვა კამილას დედა, — ძალიან ძვირია. აბა, რა უვიდეთ?

ტერესამ არც-კი იცოდა, რა აარჩიეს მადლენამ და ელიზამ და ვერა უნასუსა რა. ამ დროს მადამ ქუვესე შემოვიდა და შემოიტანა სავაჭრო. ქალებსაც იამათ, რომ უნასუსის მიცემა აღარ დასჭირდათ.

დილა მშვიდობისა, მადამ ქუვესე, — მიესალმა ბებიის, — აბა, აქ კარში გასსენით თქვენი ბოხსა და გვაჩვენეთ, რა ივიდეს ამ ქალებმა. მადამ ქუვესე გასსნა და ანგარიშიც მიაწოდა მადლენას, რომელიც კაწითლდა, სია რომ მიიღო. ბებიამ გამოართვა და განცვიფროდა. — „როგორ? 32 ფრანკი ამ ზატარა კლასის ჩასაცემლში... მადამ ქუვესე, თქვენ გისარკებლნათ ჩემი მვილიძვილების გამოუცდელობით, — მიუგო ბებიამ მკაცრად... — განა არ იცით, რომ ეს ფარჩეულობა არ მუშუენის კლასის კოკოს? უკან წაიღეთ უოველივე და ამას იქით იცოდეთ, რომ ჩვენგანი აღარავინ არ ივაჭრებს თქვენს მღასიაში.“

— ბატონო, მაკ ქალებმა აარჩიეს, რაც ნებავდას...
წინ ვერ აღუდგებოდი.

ბებია. თქვენ ის უნდა გეჩვენებინათ, რაც მაკ გოგოს
შესაფერი იყო, და არა ის, რასაც თქვენ სხვაზე ვერ გაჭვი-
დით...

მადამ ქუვე. არა, ბატონო, რაკი მაკ ქალებმა აარჩიეს,
კიდევ უნდა აიღოთ და ფული მომცეთ.

ბებია. არაფერსაც არ მოგცემთ და თქვენი სავაჭრო უკანვე
წაიღეთ. წადით! მე ჩემს მოასლეს გავკსავნი მადამ ქურდან
თან და იქ ვაუიღვინებ ვოველივეს. მადამ ქუვე საშინელი გაა-
ნხსლეებული წავიდა. მე ეროვინით და სისარულთო გავა-
კილვ, მის წინაც შევიკუნტრუშე. ბავშვებს ეს ძალი-
ან იამათ და იმას-კი შეეშინდა, რადგანაც გრძობდა თა-
ვის დანაშაულს და ეშინოდა, მეც არ დამესჯა რითიმე, რა-
დგან სოფელს ჯადოქრად მივაჩნდი, და ეველა ბოროტს
ჩემი ეშინოდა. დედები გაუჯავრდნენ თავის ქალებს, ემაწვი-
ლები დასცინოდნენ, მე ვიდექ და ბალახს შევექცეოდი, უუ-
რებდი მათ სირობის და თამაშს. უური მოვეკარ, სვალ სანა-
დიროდ აპირებენ... ჰიერს და გენრისს ჰატარა თოფებს მი-
სცემენ და თან წაიუვანენ. ერთ მეხოებელ ემაწვილსაც მოე-
ლიანო.

ან. ამილახვარი

(შემდეგი იქნება)

მიიღება ხელის მოწერა

1909 წლის იანვრიდან 1910 იანვრამდის.

საუმაწვილო სურბთებიანი ჟურნალი

ნ ა კ ა დ უ ლ ი

(წელიწადი მესუთე)

წლიურ ხელის მომწერლებს მიეცემათ:

24 წიგნი ჟურნალი „ნაკადუ-ლი“ მცირე წლოვანთათვის **12** წიგნი ჟურნალი „ნაკადული“ მოზრდილთათვის.

პრემია: მიეცემა წლიურ ხელის მომწერლებს 1909 წ.

„რას გვიამბობს ოთახი“ (ავენარიუსისა)

წიგნით ხელმძღვანელობას უწევს საგანგებოდ არჩეული სარედაქციო კომისია.

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ხუთი მანეთი. ნახევარის წლით სამი მან.

სამხდვარ კარედ: წლიურად შვიდი მანეთი. ნახევარ წლით ოთხი მან.

მცირე წლოვანთათვის 24 წიგნი სამი მან.—მოზრდილთათვის 12 წიგნი სამი მან.—ბელას-მოწერა შაილება წლიურად და ნახევარი წლით. ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილად.

ხელის მოწერა მიიღება:

1) „ნაკადულის“ რედაქციაში, გოლოვინის პროსპ., ხუბალოვის სახლ., № 8, ყოველ-დღე 9—2 საათ., სამშაბათობით საღამოთიც.

2) წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, სასახლის ქუჩა, სახლი თავად-ახნაურობისა. წლიურად ფასი ჟურნალისა დამატებით, ესე იგი მნ წიგნისა რჩება ისევ ნ მანეთი.

ნაკადულის რედაქცია სთხოვს ხელის-მომწერთ:

ვისაც ჟურნალის ნომრები დააკლდება, მიმართონ აგენტს ანუ რედაქციას, არა უგვიანეს ერთის თვისა.

ვინც მასალას გამოგზავნის დასაბეჭდათ ვთხოვთ გარკვევით და სუფთად იყოს დაწერილი.

რედაქტორი: მ. ი. დემურია.

გამომცემელი: თავ. პ. ი. თუმანიშვილი.